

שבת א' הכהן רפורט

ד מרחשוון תשע"ב

שיעור מיוחד בחסידות
דרכי הצדיקים
עלייה והכנעה

השגה יתירה, כי תמיד הוא בעיניהם שלא יצאו עדיין חובתם בהעבודה, ועל ידי זה הם זוכים להשיג עד מקום שורשם מקור מתצב נשמתם.

ולזה בא השי"ת ואמר לו לך רצה לומר, שצריך אתה לילך אליך, כי עדיין לא הגעת עד שורש נשמתך, וצריך אתה להכניע כדרך הצדיקים האמיתיים הנ"ל. שתדע שעדיין אתה בפתח השער כנ"ל, ולא השגת כל אשר יש להשיג עדיין, וצריך אתה להתאמץ בעבודה שתלך אליך - היינו שורש נשמתך.

ויש לומר, שלזה כיון המדרש שמביא הפסוק שְׁמַעֲי בַת וְגו' וַיִּתְּאוּ הַמֶּלֶךְ יַפְיָךְ וְגו' וְהַשְׁתַּחֲוִי לוֹ, ודרש המדרש וַיִּתְּאוּ הַמֶּלֶךְ יַפְיָךְ - לְיַפּוֹתָךְ בעולם. רצה לומר, שתעלה במדריגה יותר גדולה, ועל ידי מה - וְהַשְׁתַּחֲוִי לוֹ, רצה לומר, שתכניע מפניו כנ"ל. וַיִּלְךְ אַבְרָם פְּאֶשֶׁר דָּבָר אֵלָיו ה'. רצה לומר, שכן עשה, לעלות במעלות יותר ויותר, כאשר הורה השי"ת. וזה מרומז בזהר הקדוש על פסוק וַיִּלְךְ אַבְרָם וְגו' - זהו יציאה בקדמיתא עבדו, רצה לומר, שכבר יצא לחקור ולדרוש מציאות אלקות, רק עתה הלך הלך וגדול, במדריגה אחר מדריגה כנ"ל, ודו"ק.

ר' צדוק הכהן מלובלין - ליקוטי מאמרים פח-ט

...וכענין זה אמרו במדרש (בראשית רבה ל', י') בצרכהס אצינו ע"ה עד שאתה מאיר לפני מאספוטמיאל וכו' והוא שנאמר בו (בראשית י"ז, א') הֲתֵלֵךְ לִפְנֵי וְגו' מה שאין כן בנח ומשל ז"ל (סם במדרש) למלך שיהיה מהלך במצואות האפלים הנין אוהבו והאיר לו בנח, כי עולם הזה נמשל ללילה (פסחים ז' א') וכן בסוטה (כ"א א') למהלך באישון לילה ואפילה והגיע לפרשת לרכים הוא יום המיתה, והיינו לגבי האדם המהלך בו וכן ה' יתבדך שמלכותו בכל משלה רק בעולם הזה הוא באפילה שאין אורו יתבדך גלוי ורק ממשלתו נעלמת ובלדך העלם ונאמר (תהלים י"ח, י"ב) יֵשֶׁת חוֹשֶׁךְ סַתְרוֹ שֶׁה' יתבדך שם העולם הזה שהוא החושך להיות שם סתרו, והוא יתבדך מסתתר עמנו גם בכל מיני חשכות והגם לנהורא עמיא שריא זהו מלך עצמותו אבל מלך מלכותו יתבדך המושלת בכל אף במקומות היותר חשוכים, שכן ראה יתבדך שיהיה מקומות

נועם אלימלך ליקוטי שושנה

פתחו לי שערי צדק כו' (תהלים קיח, יט), דהנה עיקר מדת הצדיקים כך היא בכל מה שעובד יותר להבורא ברוך הוא הוא מבין יותר שאינו יכול להגיע אל תכלית העבודה, כי אין סוף בדבר וזה הוא עיקר הבנת הצדיק שמבין זה שאינו יכול לבא אל התכלית הנמור והיא היא העבודה. וזהו שאמר הכתוב פתחו לי, פירוש הצדיק אומר שיפתחו לו השערי העבודה לבא בם לעבוד הבורא לפי שסובר שלא עשה כלום עדיין ולא פעל בעבודתו כלל עדיין. ומשיבין לו זה השער לד', פירוש היא היא עיקר העבודה לידע זה שאינו יכול לגמור בהעבודה, כי דבר שאין לו סוף ותכלית והבן

מאור ושמש פרשת לך לך

וַיֹּאמֶר ה' אֶל אַבְרָם לֵךְ לְךָ. וַיִּלְךְ אַבְרָם פְּאֶשֶׁר דָּבָר אֵלָיו ה' וְגו'. וכבר עמדו בזה כל המפרשים, מה זה הלשון לך לך?

ונראה לפרש, דהנה ידוע מספרי קודש, כי אברהם אבינו ע"ה חקר ודרש למצוא אלוה שיעבוד אותו. ובתחלה חקר ודרש באצטגנינותו את החמה ואת הלבנה והכוכבים ועמד על תכליתם, שוב חקר ודרש בעולם המלאכים, והשיג כל השרים, לכל שר ושר הממונה על כל דבר עד תכליתם והבין שאין אלו אלקות. עד שהגיע לארץ ישראל וחקר ודרש והשיג שיש מנהיג שאי אפשר להשיגו, שבאמת בארץ ישראל שם השגחת השי"ת בעצמו, כדכתיב (דברים יא יב) עֵינֵי ה' אֵלֹהֶיךָ בָּהּ וְגו', והבין שזה המנהיג הוא למעלה מכולם, וכי הוא לבדו הוא האלקי האמיתי אשר לו יֵאָתֶה הָעֲבֹדוֹת, וְעָבַד ה' בְּכָל לְבוֹ.

אמנם, היה סבור שכבר השיג כל אשר אפשר להשיג, ויותר מזה אין להשיג, ושכבר הגיע לתכלית העבודה, ושאינו צריך להשתדל לעלות במדריגה יותר מחמת שאין להשיג יותר. ובאמת היה עדיין בפתח השער אשר הצדיקים אמיתיים מבקשים תמיד מאת השי"ת (תהלים קיח יט) פְּתָחוּ לִי שְׁעָרֵי צְדָקָה, יְעִוּיין בספר הקדוש נועם אלימלך על פסוק זה. ומדרך הצדיקים האמיתיים, לפשפש תמיד במעשיהם בהכנעה יתירה בכל יום ויום יותר ויותר, ועל ידי זה הם משיגים בכל יום

בית המדרש
BEIT HAMIDRASH

אוניברסיטת בר-אילן
רמת גן 52900
טל: 03-5318479
פקס: 03-7384023

Bar-Ilan University
Ramat Gan 52900

Tel: 03-5318479

Fax: 03-7384023

E-mail: yeshiva@mail.biu.ac.il

http://www.mgl.org.il

היינו מה שנקרא אלל אומות העולם הארה, כך לארץ ישראל היינו מה שנקרא אלל ישראל הארה וגילה לו ענין ישראל שהוא להכיר שגם ההשתדלות הוא מה' יתברך:

וזה כל שורש הבדל בין ישראל לעמים שאומות העולם חושבים להם פעלים בהשתדלותם ולכן כשראו ליתן תורה להם שאלו מה כתיב זה וכו' (פסיקתא רבתי כ"א) דלולי אין השתדלותה כפי כוחם, אבל ישראל כתיב זה תומת ישרים תנחם כמו שאמרו צפרק רבי עקיבא (שבת פ"ח א) התמימות הוא שלל לחקור אחר ה' יתברך כלפירש רש"י על פסוק (דברים י"ה, י"ג) תמים תהיה וגו' והיינו על ידי יגיעה דהכל מה' יתברך כי גם כל מעשיו פעלת לנו, זהו שורש התמימות דגרא ליעקב איש חם שאינו חונק לרמות פירוש שאין זו כח השתדלות כלרך המשתדלים בטוחם ועולם ידם שזהו איש ירי, ולכן אמר כך כך וגו' דפשוטו כך לעלמך כמו שאומרים לחינוך שיכול לילך לעלמו ואין כריך שזוליתוהו:

וגילה לו בזה כי מה שחשב שהוא היה מאיר לפניו יתברך והיה כן האמת כפי מדריגת ארצו ומולדתו מאומות העולם אין זה אמת לאמתו, וכמו שאמרו ז"ל (בראשית רבה ל"ט, א') דאברהם אבינו ע"ה ראה בירה דולקת וכו', ודולקת היינו שה' יתברך מאיר כי משום זה ההשתדלות הוא מה' יתברך וזכה למדריגת התהלך לפני והיה תמים, ראה לומר שתהיה בתמימות והשגת מדריגה דהכל מה' יתברך ועם כל זה התהלך לפני, וזה על ידי הברית שבצבאו והוא מה שאמרו ז"ל (עירובין י"ט א) שאברהם אבינו ע"ה יושב על פתחו של גיהנום ומגיל כל שיש לו מילה כי הוא כבר ידע מילדותו כל מיני רעה שעל זה הוצטח טל ילדותו כמו שאמרו ז"ל (בראשית רבה ט"ו, א) וזה נקרא האביה על פתחו של גיהנום רק הכניסה של כל מיני רע שזהו שורש הגיהנום שאינו אלא אפי העבירות עלמון דרשעים תרדף רעה כנודע:

• תניא ליקוטי אמרים חלק שני - חינוך קטן

הנוך לנער על פי דרכו גם כי יזקין לא יסור ממנה הנה מדכתיב על פי דרכו משמע שאינה דרך האמת לאמתו וא"כ מאי מעליותא שגם כי יזקין לא יסור ממנה. אך הנה מודעת זאת כי שרשי עבודת ה' ויסודותיה הן דחילו ורחימו היראה שרש ויסוד לסור מרע והאהבה לועשה טוב וקיום כל מ"ע דאוריית' ודרבנן כמו שיתב' במקומן (ומצות החינוך היא ג"כ במ"ע כמ"ש בא"ח סימן שמ"ג): והנה באהבה כתיב בס"פ עקב אשר אנכי מצוה אתכם לעשותה לאהבה את ה' וגו' וצריך להבין איך שייך לשון עשייה גבי אהבה שבלב אך הענין הוא דיש שני מיני אהבת ה' האחת היא כלות הנפש בטבעה אל בוראה כאשר תתגבר נפש השכלית על החומר ותשפיליהו ותכניעוהו תחתיה אזי תתלהב ותתלהב בשלהבת העולה

חשוכים מגילוי אור אין סוף והוא העולם הזה בכלל:

ובפרט אומות העולם המשוקעים בכל חמדותיו ולא ידעו את ה' כלל והוא יתברך מושל בגוים גם כן אף על פי שהם מצואות האפלים ששם אפל יותר מבשאר מקומות שגם כן יש חשכת לילה בכלל מפאת העדר אור השמש, רק בצאות מצואות יש עוד אופל של הכתלים המגללים ומעלימים גם כן אור הלבנה והכוכבים שישראל נמשלו להם, זה גם דאין גמור בעולם הזה לדומה ללילה (חגיגה י"ב ז) מכל מקום יש להם אור דלבנה וכוכבים היינו אור הנפש מלך עומה שהיא חלק אלוה ממעל ונמשלו לכוכבים ואור שמקבלת בכל יום מחדש מה' יתברך, והוא אור הלבנה דלית לה מגרמה רק כפי קיבולה אורו יום מהשמש כפי קירובה וריחוקה צמדת סיבובה, אבל אומות העולם גופות המזוהמים שלהם מעכירים ומאפילים עד שאין שום אור כלל, ומכל מקום אף בהם מלכותו משלה כי אין עוד מלבדו ומלכותו מהלכת גם שם בצאות המצואות, ואברהם אבינו ע"ה הוא הראשון שהדליק הנר במה שהרעיש כל העולם לדעת שיש בורא יתברך שמו, ואף אורו שלא האמינו מכל מקום כבר ידעו ונתפרסם מעלת אברהם אבינו ע"ה שהאמין באלקות יתברך שמו, וחז"ל אמרו (מנחות ק"י א) דבכל מקום גדול שמו בגוים אלא דקרו ליה חלקא דלאלקא, וזהו כל ענין עבודה זרה שהתחיל מדור אנוש כמו שכתב הרמב"ם (הלכות עבודה זרה פרק א' הלכה א') להאמין ששזו ה' את הארץ:

וכן אמרו ז"ל (בראשית רבה נ"ט, ח') דאמר אברהם אבינו ע"ה עד שלא פרסמתי אלקי השמים ועבשיו אלקי הארץ שפרסם שהוא משגיח בארץ דלא יכלו להכחיש כל אומות העולם האלת אברהם אבינו מאור כשדים בכח השגחתו יתברך והיה ידוע להם דאברהם וזיתו מושגחים מה' יתברך עלמו:

וזה נקרא שהאיר לפניו יתברך לפרסם אורו ולא כנה את האלקים וגו' ראה לומר כמו שקיבל מתושלח ומה שלמדו והורה לו לעשות לא היה כדור המבול שהזידו לעבור והוא לא עבר, אבל אברהם אבינו ע"ה אמרו ז"ל (בראשית רבה ס"א, א') אב לא למדו רב לא היה לו וכן ארבעים ושמונה הכיר את בוראו מה שמקודם לא ידע רק הוא בהשתדלותו הגיע להכיר, ומה שהאדם עושה על פי לימודו הוא מה שה' יתברך מאיר לו איך לעשות, אבל מה שהאדם משתדל מעלמו כאברהם אבינו ע"ה זה נקרא בהיפך שהוא מאיר כביכול לפניו יתברך:

ואמר לו עד שאתה מאיר וכו' היינו כי אברהם אבינו ע"ה היה תחילה לגרים (חגיגה ג' א) שהיה נולד מאומות העולם כפי התולדה לאחר כך הכיר ונתגייר ולבני אומות העולם ההכרה בהשתדלות עלמנו זה נקרא מה שהאדם מאיר אולם באמת אברהם אבינו ע"ה זכה אחר כך לשם אורחי שאינו גר ואמרו ז"ל (בראשית רבה ס"ג, ג') אברהם נקרא ישראל, והתחלת זה במאמר כך כך וגו' שהוא עד שאתה מאיר וכו'

שהגיע למדרגת צדיק וז"ש גם כי יזקין וגו'. והנה ראשית הדברים המעוררים האהבה והיראה ויסודן היא האמונה הטהורה ונאמנה ביהודו ואחדותו יתברך וית':

מאליה ותגל ותשמח בה' עושה ותתענג על ה' תענוג נפלא והזוכים למעלת אהבה רבה זו הם הנקראים צדיקים כדכתיב שמחו צדיקים בה' אך לא כל אדם זוכה לזה כי לזה צריך זיכוכ החומר במאד מאד ונס תורה ומעשים טובים הרבה לזכות לנשמה עליונה שלמעלה ממדרגת רוח ונפש כמ"ש בר"ח שער האהבה. והשנית היא אהבה שכל אדם יוכל להגיע אליה כשיתבונן היטב בעומקא דלבא בדברים המעוררים את האהבה לה' בלב כל ישראל. הן דרך כלל כי הוא חיינו ממש וכאשר האדם אוהב את נפשו וחיו. כן יאהב את ה' כאשר יתבונן וישים אל לבו כי ה' הוא נפשו האמיתית וחיו ממש כמ"ש בזהר ע"פ נפשי אויטיך וגו'. והן דרך פרט שכשיבין וישכיל בגדולתו של ממ"ה הקדוש ברוך הוא דרך פרטית כאשר יוכל שאת בשכלו ומה שלמעלה משכלו ואח"כ יתבונן באהבת ה' הגדולה ונפלאה אלינו לירד למצרים ערות הארץ להוציא נשמותינו מכור הברזל שהוא הס"א ר"ל לקרבנו אליו ולדבקנו בשמו ממש והוא ישמו אחד דהיינו שרוממנו מתכלית השפלות והטומאה לתכלית הקדושה ונדולתו ית' שאין לה קץ ותכלית אזי כמים הפנים אל פנים תתעורר האהבה בלב כל משכיל ומתבונן בענין זה בעומקא דלבא לאהוב את ה' אהבה עזה ולדבקה בו בלב ונפש כמו שיתבאר במקומה באריכות. והנה ענין אהבה זו רצה מרע"ה לימע בלב כל ישראל בפרשה ועתה ישראל וגו' בפסוק הן לה' אלהיך השמים וגו' רק באבותיך חשק וגו' ומלתם וגו' בשבעים נפש וגו' ואהבת וגו'. ולכן סיים דבריו על אהבה זו אשר אנכי מצוה אתכם לעשותה שהיא אהבה עשויה בלב ע"י הבינה והדעת בדברים המעוררים את האהבה וע"ז צוה כבר תחלה והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוה היום על לבבך כדי שעי"ז תבא לאהבה את ה' כדאיתא בספרי ע"פ זה. והנה על אהבה זו השנית שייך לשון מצוה וצווי דהיינו לשום לבו ודעתו בדברים המעוררים את האהבה אבל באהבה ראשונה שהיא שלהבת העולה מאליה לא שייך לשון צווי ומצוה כלל ולא עוד אלא שהיא מתן שכרן של צדיקים לטעום מעין עו"הב בע"הז שעליה נאמר עבודת מתנה אתן את כהונתכם כמו שיתב' במקומה אך הנה ידוע ליודעים טעמא דקרא מאי דכתיב כי שבע יפול צדיק וקם ובפרט שהאדם נקרא מהלך ולא עומד וצריך לילך ממדרגה למדרגה ולא לעמוד במדרגה אחת לעולם ובין מדרגה למדרגה מרם שיגיע למדרגה עליונה ממנה הוא בבחי' נפילה ממדרג' הראשונה אך כי יפול לא יוטל כתיב ואינה נקראת נפילה אלא לגבי מדריגתו הראשונה ולא לגבי שאר כל אדם ח"ו שאעפ"כ הוא למעלה מכל האדם בעבודתו כי נשאר בה בחי' רשימו ממדריגתו הראשונה אך עיקרה מאהבה שנתחנך והורגל בה מנעוריו במרם